

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: The politics of wageprice decisions: a four-country analysis

Vries, J.A.J. de

Citation

Vries, J. A. J. de. (1966). Boekbespreking van: The politics of wageprice decisions: a four-country analysis. *Acta Politica*, 2: 1966/1967(3), 250-251. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3450401>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3450401>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

ook wel, voor wie aan die speciale objectiviteit gelooft, die 'wetenschap' heet. En het is die wetenschap, die immer als leidraad dienen moet, zegt de schr.: 'Later zou ik leren, dat verwording in de arbeidersbeweging voornamelijk dáár voorkomt, waar zij (bedoeld is kennelijk niet de verwording, maar de arbeidersbeweging) geen wetenschappelijke grondslag heeft'.

Is het de moeite waard een boek, waaraan zo grote bezwaren kleven zo uitvoerig te bespreken? Alleen dan, dacht ik, wanneer men er toch iets voor de 'wetenschappen' der historie en der politica uit kan peuren. Welnu, ook dát is mogelijk, omdat men hier een geschiedenis van een in het buitenland niet onbelangrijke politieke stroming in zijn binnenlandse ontwikkeling ziet. Ik had willen schrijven: in zijn binnenlandse *kleinheid*. Maar dat zou aan de teneur van het boek nu juist onrecht doen. De Groot is er immers van overtuigd, dat sinds hij in de communistische beweging een rol ging spelen het met deze kleinheid uit was. Een stel twistende intellectuelen had tot in de crisistijd het partijtje geleid en gesplitst. Paul de Groot uit de vakbeweging (de fameuze ANDB van Henri Polak!) afkomstig, was er voorstander van arbeidersacties tot grondslag te maken van de partij-activiteit. Daarom heeft het sectorische zijn afkeuring en heeft hij kritiek op het 6e congres van de Komintern, waar het Duitse gevaar onderschat werd en de sociaal-democraten als ergste vijand werden aangemerkt. Dat de breedheid van deze visie wat afbreuk gedaan wordt omdat elders de sociaal-democraten toch weer de grote vijanden van de sovjet-staat worden genoemd en een arbeidersleider als Sneevliet een 'burgerlijk-revolutionair', doet aan het opmerkelijke van kritiek op het hoogste orgaan der toenmalige communistische wereld niets af.

De kringen van onze beschouwing worden nauwer getrokken en zo zien we tenslotte de activiteiten, de ontwikkelingen van Paul de Groot zelf. Verspreid door de overdenkingen staan de herinneringen. Ze zijn wel treffend en ook wel ironisch. De beschrijving van het vakbondcongres in Moskou in 1930, de daarmee gepaard gaande kennismaking met de Sowjet Unie, een grillige combinatie van vervallen Tsarenpracht, moeizame organisatie der armoede en wereldpolitiek heeft het verrassend naïeve van een oude reportage, de omzwervingen als diamantarbeider door België, Duitsland en Frankrijk en meer nog — en van nog vroeger — de enkele woorden, die de sfeer van de opstandig wordende Amsterdamse jodenjongen tekenen hebben iets direct, iets dat menselijk aanspreekt. Maar waarschijnlijk valt dat alleen maar op, omdat de verdere aanduiding van de persoon van de schrijver verzinkt in zijn mededelingen over b.v. de koloniale politiek van de CPN en het 7e wereldcongres van de Komintern, waarvan Dimitrofs inauguratie van de volksfront-politiek het hoogtepunt vormde. Een dan ook door de schr. met veel prijzende woorden weergegeven speech.

Fr. de Jong Edz.

EDELMAN, Murray, en R. W. FLEMING, *The politics of wage-price decisions: a four-country analysis*. Urbana (University of Illinois Press), 1965. 331 p. \$ 6.75.

Het is ongetwijfeld een belangrijke gebeurtenis een politicologisch, vergelijkend onderzoek voor ons te hebben liggen over de na-oorlogse loonpolitiek van vier landen, Italië, West-Duitsland, Groot-Brittannië en Nederland. De onderzoekers kozen deze vier landen omdat zij een loonpolitiek spectrum vormen, liggende tussen minimale, indirecte en incidentele overheidsbemoeïing in Italië en vergaande overheidsbemoeïing in Nederland.

De plaats en de verantwoordelijkheid van de overheid, naast of boven die van de twee sociale partners in het proces van de loonvorming krijgen dan ook

het volle licht. Het is daarom jammer dat de schrijvers niet veel dieper zijn ingegaan op de verschuivingen die in de boezem van de vier overheden hebben plaats gehad en de lezer dus in het onzekere blijft, welke invloed deze verschuivingen kunnen hebben gehad op de verschillende op elkaar volgende fasen van de loonpolitiek, o.m. in Nederland. Node missen we dan ook, met het oog op dit aspect, in het voor ons liggende boek een studie over het proces van loonvorming in Frankrijk, waar in 1958 een scherpe caesuur in het regeerstelsel is opgetreden. Was een studie van de Franse loonpolitiek in het boek opgenomen, dan zouden tevens de kleuren in het door de schrijvers gekozen spectrum duidelijker gescheiden zijn, door het scherpe onderscheid tussen de Franse 'economie concertée' en de geheel andere Duitse 'Soziale Marktwirtschaft' en de daarmee verband houdende processen van loonvorming. Tegenover de Bondsrepubliek hadden we liever Frankrijk gesteld gezien als het typische land van de plangedachte, in plaats van Italië, dat ons ook verschillen voorlegt met de problematiek in West-Duitsland, maar die toch veelal slechts nuanceverschillen zijn.

Duidelijk staat de schrijvers voor ogen het nauwe verband tussen loon- en prijspolitiek dat zij dan ook goed vasthouden. Doch dit kan niet worden gezegd van de eveneens zeer nauwe verbanden met de belastingpolitiek, de begrotingspolitiek, de monetaire politiek. Nu weten we wel dat dit nog onvoldoende onderzochte terreinen zijn, doch juist deze verbanden maken het loonvraagstuk veel ingewikkelder dan de lezer na kennisneming van het voor ons liggende boek geneigd zou kunnen zijn te denken. Wij vragen ons daarom af of de schrijvers ons niet een veel dieper inzicht in de loonproblematiek hadden gegeven als zij een andere methode hadden gevolgd. In plaats van ons te verhalen en te analyseren in grote lijnen, maar hier en daar ook zeer fijn gearceerd, hoe het alles in de afgelopen twintig jaar is gegaan, hadden zij ook een kritisch moment uit de loonontwikkeling kunnen kiezen, b.v. voor Nederland de overgang van de geleide naar de gedifferentieerde loonpolitiek en daarvan alle aspecten kunnen belichten, vooral ook de confessionele en de daarmee verband houdende verschillende opvattingen over wie de verantwoordelijkheid moet dragen voor de loonvorming. Van het maatschappelijk zo centraal staande loonconflict hadden we dan een vollediger beeld gekregen en het accent, dat nu vooral is komen te liggen op de economische tegenstelling tussen werkgevers en werknemers zou dan stellig ook zijn komen te liggen op de andere sociale tegenstellingen, waarin eveneens een stuk klassenstrijd voortleeft.

De schrijvers hebben hun onderzoek afgesloten in juli 1963. Zij hebben dus reeds kennis kunnen nemen van de teleurstellingen en de grenzen van de gedifferentieerde loonpolitiek in Nederland. Zij trachten daarna een blik in de toekomst te slaan. Was in 1945 de aanzet tot de toenmalige loonpolitiek het delen van de armoede, thans moeten we welvaart delen, hetgeen veel moeilijker is. Wordt het wederom sterke overheidscontrole of gaat het naar meer vrijheid? Wat wordt de invloed van de E.E.G.? Ook nu, drie jaar later, is er op deze vragen nog geen antwoord. Grote waardering verdienen de schrijvers in dit verband door de wijze waarop zij de lezer onder de indruk weten te brengen dat hij te doen heeft met een uiterst gecompliceerd loonexperiment, terwijl alom reeds wordt gesproken van de loonpolitiek, alsof we daarvan alles reeds in die mate kennen, dat een aanvaardbare keuze kan worden gemaakt.

Dit zijn slechts enkele grepen uit een zeer rijk boek. Het moet voor ieder die aan het loonvraagstuk werkt, onverschillig op welke plaats dit is, een verademing zijn op het gebied waarmede hij vertrouwd is, in andere landen zo veel bekends aan te treffen, maar ook zo veel nieuwe ontdekkingen te doen. Velen zullen de schrijvers dankbaar zijn voor hun arbeid.

J. A. J. de Vries